

Zmiana zaczyna się od pojedynczego człowieka

Teatr Forum
w temacie integracji i przeciwdziałania
wykluczeniu ze względu na pochodzenie

**Projekt realizowany z dotacji Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy
finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy EOG**

PARTNERZY:

**INSTYTUT PSYCHOLOGII
UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO**

**Wszyscy musimy tworzyć teatr, by
dowiedzieć się kim jesteśmy
i kim możemy się stać.**

Augusto Boal

Wstęp

Przedstawiamy Państwu publikację, która jest podsumowaniem projektu edukacyjnego “Zmiana zaczyna się od pojedynczego człowieka”, zrealizowanego z dotacji Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy EOG. Projekt realizowany był od lutego 2022 roku do maja 2023 roku przez Fundację Inicjatyw Twórczych i Społeczno-Edukacyjnych Kurdybanek we współpracy z Fundacją Zustricz – Klubem Ukraińskim w Krakowie, Instytutem Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Miastem Kraków.

Celem projektu było wyposażenie Edukatorów i Edukatorek w metodę Teatru Forum wspierającą procesy integracyjne w środowiskach wielonarodowościowych oraz będącą narzędziem do pracy w tematyce różnych problemów społecznych. W okresie 15 miesięcy Edukatorzy i Edukatorki zostali przygotowani do pracy w obszarze integracji i przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na pochodzenie, a następnie zrealizowali osiem spektakli i sesji Teatru Forum z udziałem młodzieży z krakowskich szkół i innych placówek edukacyjnych.

W publikacji przedstawiamy założenia tego projektu, metodę Teatru Forum jako narzędzia do profilaktyki, integrowania grup i debaty społecznej, opis ośmiu realizacji spektakli Teatru Forum, rekomendacje młodzieży dotyczące profilaktyki przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na pochodzenie, a także sylwetki Edukatorów i Edukatorek metody TF.

Mamy nadzieję, że broszura ta będzie inspiracją i pomocą dla osób pracujących z grupami oraz zachęci do włączania się w proces wspierania środowisk młodzieżowych wolnych od dyskryminacji i otwartych dla wszystkich osób i społeczności!

Zapraszamy do lektury.

**Zespół
Fundacji Kurdybanek**

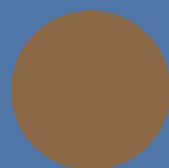

Fundacja Kurdybanek

Jesteśmy organizacją, która dba o poprawę funkcjonowania społeczeństwa, angażując do podejmowania trudnych tematów. Od kilku lat wspieramy w rozwoju różne środowiska, tworzymy przestrzeń do dialogu i inicjujemy zmiany społeczne. Realizujemy projekty, które zwiększają samoświadomość i są odpowiedzią na obecne wyzwania m.in. w obszarze integracji, otwartości oraz wzajemnej akceptacji.

Wspieramy osoby i grupy społeczne w budowaniu samoświadomości jednostki. Naszymi beneficjentami są m.in. dzieci, młodzież, seniorzy czy też osoby z niepełnosprawnościami. W swoje działania angażujemy i rozwijamy kompetencje osób, które na co dzień pracują i są w stałym kontakcie z tymi grupami np. nauczycieli, psychologów oraz osób działających w obszarach edukacyjnych i rozwojowych. Pomagamy również migrantom, osobom różnych narodowości czy orientacji, którzy w swoim codziennym funkcjonowaniu doświadczają m.in. braku akceptacji, dyskryminacji oraz nietolerancji ze strony innych osób.

Działamy, wykorzystując takie narzędzia jak drama, arteterapia, Teatr zaangażowany społecznie. Ich wspólnym mianownikiem jest: spontaniczność, energia, refleksja, zmiana.

O metodzie

Teatr Forum – co to jest?

Teatr Forum to interaktywna forma teatru stworzona i opracowana przez brazylijskiego reżysera, pedagoga i aktywistę społecznego, Augusto Boala. Spektakl Teatru Forum porusza ważne i trudne tematy społeczne związane z opresją. Jego celem jest wywołanie niezgody widza na sytuację, jaką przedstawia, zaangażowanie go w debatę oraz pobudzenie motywacji do zmian. Teatr Forum zaprasza nie tylko do dialogu, ale także do interwencji – do zatrzymania historii, wejścia na scenę, zaproponowania i sprawdzenia innego rozwiązania. Przez swoją interaktywną formułę wpływa na poszerzenie perspektywy patrzenia na różne kwestie społeczne.

Teatr Forum jako debata

Kluczowe wartości tej metody opierają się na demokratyczności całego procesu teatralno-dramowego, w którym publiczność bierze udział w swoistej „grze”, stając się aktywnymi twórcami losu bohatera i tym samym – własnego losu, zdolnymi zakwestionować zastany porządek i działać na rzecz zmian. Sesja Teatru Forum (spektakl i debata) zakłada zaangażowane uczestnictwo wszystkich zgromadzonych uczestników wydarzenia: widzów i aktorów, którzy w TF nazywani są widzo-aktorami. Zaangażowanie powoduje identyfikacja z problemem przedstawionym w spektaklu, a każda interwencja i próba zmiany posunięcia bohatera poddawana jest dyskusji publicznej.

Spektakl przeradza się w warsztat i debatę społeczną, która służy naświetleniu problemu i pogłębieniu świadomości na jego temat. Widz ma wyjść z pytaniami, z refleksją, z motywacją do kontynuowania działania i zmiany w swoim realnym życiu. W tym sensie Forum nie ma końca, bo to, co się w nim dzieje, musi się rozciągać na życie.

Cele Teatru Forum

Wzmacnianie grup w przeciwdziałaniu opresji/ przeciwstawieniu się uciśnieniu (empowerment)

Dialog, stymulowanie debaty (także w formie akcji, nie tylko słów) nad pokazywaną sytuacją opresji

Uruchomienie i badanie zmiany (jak ta zmiana mogłaby wyglądać)

Poszukiwanie możliwych, alternatywnych do pokazanych na scenie rozwiązań, dzielenie się wiedzą, doświadczeniem i strategiami radzenia sobie w trudnych sytuacjach

Funkcje Teatru Forum

- Poruszanie problemów konkretnej grupy społecznej
- Nazywanie zjawisk i sytuacji
- Stawianie pytań
- Otwieranie pola do dyskusji
- Szukanie rozwiązań

Kluczowa kategoria

UCIŚNIENIE OPRESJA

Uciśnienie/opresja – pojawia się gdy dialog zmienia się w monolog. Jest to stan, w którym nie wolno nam być tym, kim chcemy być, wyrażać w konstruktywny sposób i robić tego, co chcemy i czego potrzebujemy. Sytuacja, w której mamy poczucie, że to, co się dzieje, jest nie porządku, nie fair.

Uciśnienie nie jest sytuacją bez wyjścia (np. sytuacja fizycznej agresji, w której przeciwnik jest dużo silniejszy i już nic lub prawie nic nie da się zrobić), jest to sytuacja trudna, ale w której istnieją jeszcze różne, możliwe, alternatywne zachowania, sytuacja w której mamy możliwość wyboru.

Teatr Forum - ważne pojęcia

PROTAGONISTA
ANTAGONISTA
WIDZO-AKTOR
INTERWENCJA

Protagonista

Protagonista to główny bohater spektaklu Teatru Forum.

W jego postaci ogniskuje się opresja, której doświadcza z różnych źródeł, czasem jest niewidoczna i trudno ją rozpoznać. Wskutek tego bohater wycofuje się, popełnia błędy, staje się bierny, nie wie, jak polepszyć swoją sytuację i do kogo zwrócić się o pomoc. Czasem wdaje się w niekorzystne lub niebezpieczne dla siebie sytuacje, które doprowadzają go do kryzysu. Poprzez działania uczestników spektaklu, widzów, którzy utożsamiają się z głównym bohaterem, protagonista próbuje sobie z nią radzić

Widzo-aktor

Widzo-aktor to widz, który reaguje, dyskutuje, proponuje inne rozwiązania problemu, a także który zatrzymuje akcję i wchodzi na scenę, by je odegrać. Może zaproponować takie zachowanie protagonisty, które może uchronić go przed popadaniem w coraz większy kryzys.

Antagonista

Inaczej – opresor. To osoba lub grupa osób, która kieruje swoje agresywne czy przemocowe zachowania do Protagonisty. To ktoś, kto wyśmiewa, przezywa, dokucza, gnębi, wyklucza, nie daje zrozumienia, wsparcia, nie słucha, lekceważy, nie pomaga. Opresor to także postać złożona, z dylematami, poddawana opresji z innego źródła, czasem nieświadoma do końca wagi swoich działań. Teatr Forum nie zajmuje się opresorem, tylko opresjonowanym. Jego chce wzmocnić, by miał siłę wziąć swoje sprawy w swoje ręce.

Interwencja

Spektakl Teatru Forum odgrywany jest dwukrotnie. Pierwszy raz, by widzowie zapoznali się z historią opresji i drugi raz, by mogli reagować i interweniować na scenie w momentach, w których czują niezgodę na zastaną rzeczywistość oraz na posunięcia i wybory protagonisty. To właśnie interwencje sprawiają, że widzowie stają się widzo-aktorami, aktywnymi uczestnikami debaty Forum, a tym samym aktywnymi ludźmi, obywatelami.

Teatr Forum - narzędzie zmiany

problem przedstawiony w spektaklu dotyczy nie tylko głównego bohatera, ale wszystkich uczestników sesji Teatru Forum

identyfikacja z problemem powoduje zaangażowanie, widzo-aktorzy próbują zmienić los głównego bohatera (wchodząc w jego rolę), by przezwyciężyć opresję, nie poddać się jej

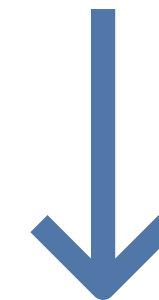
każde wejście na scenę (interwencja), każda próba zmiany decyzji, wyborów bohatera jest poddawana dyskusji publicznej – wszyscy są zaangażowani

Spektakl przeradza się w warsztat i debatę społeczną, która służy **naświetleniu problemu**, pogłębieniu świadomości na jego temat, **postawieniu pytań**.

Ze spektaklu i z debaty widz ma wyjść z pytaniami, z refleksją. Ma **kontynuować działania i zmiany w swoim realnym życiu**.

W tym sensie Forum nie ma końca, bo to, co się w nim dzieje, musi się rozciągać na życie.

Debata

Zmiana zaczyna się od pojedynczego człowieka.
I o tym właśnie jest Teatr Forum.

Teatr Forum jako narzędzie profilaktyki

Teatr Forum jest narzędziem zmiany w tym sensie, że spektakl porusza problem konkretnej grupy społecznej – na przykład: uczniów_uczennic doświadczających przemocy rówieśniczej czy dyskryminacji ze względu na pochodzenie, wygląd, płeć; mobbingu pracowników; wykluczania osób z niepełnosprawnością. Spektakl, który jest wspólną kreacją grupy warsztatowej, pokazuje mechanizmy opresji i jej eskalacji wobec bezradności, niereagowania, niezwracania się o pomoc. Spektakl pokazuje także opresorów – kogoś, kto zagraża, wyśmiewa, nie rozumie, ignoruje, czy stosuje przemoc. Historia pokazana na scenie wydobywa niewidoczne i nierozpoznawalne aspekty opresji. Opresja zostaje nazwana. Całe wydarzenie staje się pretekstem do refleksji widzo-aktorów oraz do interwencji – wchodzenia w „buty” bohatera_bohaterki i próbowania innych rozwiązań, innych reakcji wobec opresyjnej sytuacji.

„Oglądając spektakl, można się nauczyć dużo o samym sobie. Kiedy siedzi się na widowni i obserwuje, co robią aktorzy, zastanawiam się, co ja bym zrobiła na ich miejscu, na miejscu głównego bohatera, który doświadcza przemocy. Dla mnie jest to forma aktywizmu, kiedy mogę powiedzieć, co myślę, kiedy walczę o coś, co jest dla mnie ważne i pokazuję, że nie zgadzam się na takie rzeczy.”

Widzo-aktorka spektaklu „Bezbarwne uczucia”

„...dla młodzieży super sprawa, bo otwiera różne okna, patrzy się z różnej strony. Ważne, że porusza tematy braku akceptacji rówieśniczej, krytyki, zazdrości. Daje do myślenia - nie zostawia człowieka spokojnym, tylko wyjdę i będę o tym myśleć długo, długo. O ile, nie zawsze.”

Rodzic, widzo-aktor spektaklu „Beznadziejna?”

„Ważna dla mnie była możliwość wpływu na fabułę, że możemy przynajmniej próbować coś zrobić, a nie stać beczynnie z boku. Mimo, że wchodzenie w rolę było trudne, to samo poczucie sprawstwa, że coś się zrobiło, zareagowało, to daje poczucie zadowolenia z siebie.”

Rodzic, widzo-aktor spektaklu „Grasz?”

Teatr Forum jako narzędzie profilaktyki

Teatr Forum raczej generuje pytania, niż daje jednoznaczne odpowiedzi. „Dzieje się tak, ponieważ Teatr Forum nie jest teatrem propagandowym, nie jest teatrem dydaktycznym. Jest teatrem pedagogicznym w tym sensie, że my wszyscy uczymy się razem, aktorzy i publiczność” (Augusto Boal).

W Teatrze Forum publiczność i aktorzy są równie kompetentnymi osobami, które mogą znać (lub nie) odpowiedzi na postawione pytania. Ważne jest poszukiwanie odpowiedzi, próbowanie i trenowanie. To "trening bycia aktywnym" - tak nazwał sesję Forum jeden z uczestników, widzo-aktorów.

Teatr Forum jako narzędzie do integracji i wzmocnienia grup

Teatr Forum jest narzędziem do pracy ze społecznościami, wspierając takie wartości jak relacje międzyludzkie, szacunek i uważność na drugiego człowieka, poczucie sprawstwa, wpływu na rzeczywistość i poczucie odpowiedzialności za siebie. Pomaga w integrowaniu grup różnych narodowości, wspiera procesy adaptacyjne, rozumienie mechanizmów powstawania stereotypów czy pokonywania trudności komunikacyjnych.

Teatr Forum jest z jednej strony działaniem, które wzmocnia grupy dyskryminowane, poprzez wspólne odczucie niesprawiedliwości i niezgody na nią, a z drugiej – poprzez odgrywanie improwizowanych sytuacji przeciwstawiania się opresji staje się niejako próbą generalną do zmiany społecznej.

„Podoba mi się to, że widzowie mieli sprawczość. Wychodzę pełna nadziei.”

Uczennica, widzo-aktorka spektaklu „Beznadziejna?”

„Interweniując w spektaklu, poczułam się wzmocniona. Zostanie ze mną ta energia na jakiś czas”..

Nauczycielka, widzo-aktorka spektaklu „Słowa”

„Uczestniczenie w spektaklu to przeżycie emocjonalne, jest też miejsce na przemyślenia i na pogłębienie tematu wewnątrznie, nawet jeśli nie chce się wejść w interwencje (...), Popatrzenie na temat spektaklu przez pryzmat siebie.”

Uczennica, widzo-aktorka spektaklu „Beznadziejna?”

„Trening bycia czynnym dla ludzi, którzy mogą mieć problem z angażowaniem się. Ludzie, którzy się nie odzywali być może odnieśli wrażenie, że może następnym razem warto się odezwać.”

Widzo-aktor spektaklu „Grasz?”

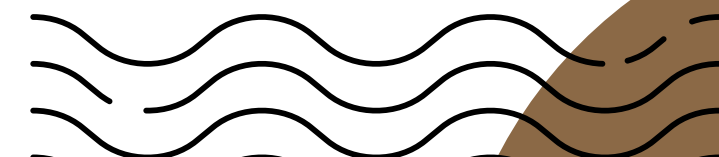
Wspieranie procesów integracyjnych

Od 2013 r. wskutek pogorszenia się sytuacji polityczno-gospodarczej w Ukrainie do Polski zaczęli przybywać migranci i migrantki z tego kraju, a wśród nich dzieci i młodzież, którzy podjęli naukę w polskich szkołach. Kraków był jednym z czterech miast w Polsce, gdzie migracja ta była największa. W grudniu 2021 roku w krakowskich szkołach uczyło się ponad 3 tys. uczniów i uczennic narodowości ukraińskiej. Sytuacja ta generowała trudności zarówno u dzieci i młodzieży, jak i u osób pracujących w szkołach i placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Trudności uczniów i uczennic związane były z szokiem kulturowym, z problemami adaptacyjnymi, komunikacyjnymi, ale także z radzeniem sobie z przejawami dyskryminacji. Antagonizmy w grupach rówieśniczych, zarówno po stronie polskiej, jak i ukraińskiej, stały się problemem w wielu środowiskach skupiających dzieci i młodzież.

Projekt miał wesprzeć osoby pracujące w środowiskach młodzieżowych, wyposażając ich w narzędzie do dialogu i integracji grup różnych narodowości.

W lutym 2022 roku, kiedy zaczynaliśmy realizację projektu, w Ukrainie, wskutek agresji rosyjskiej, wybuchła wojna. Znaleźliśmy się w nowej rzeczywistości. Do Polski zaczęli przybywać uchodźcy i uchodźczynie wraz z dziećmi, zatrzymując się głównie w dużych miastach, w tym w Krakowie. W ciągu dwóch pierwszych miesięcy w krakowskich szkołach podstawowych naukę podjęło ponad 3,5 tys. dzieci. Aktualnie, w momencie kiedy kończymy nasz projekt (maj 2023 r.) w Krakowie jest ok. 7,5 tys. uczniów i uczennic narodowości ukraińskiej w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.

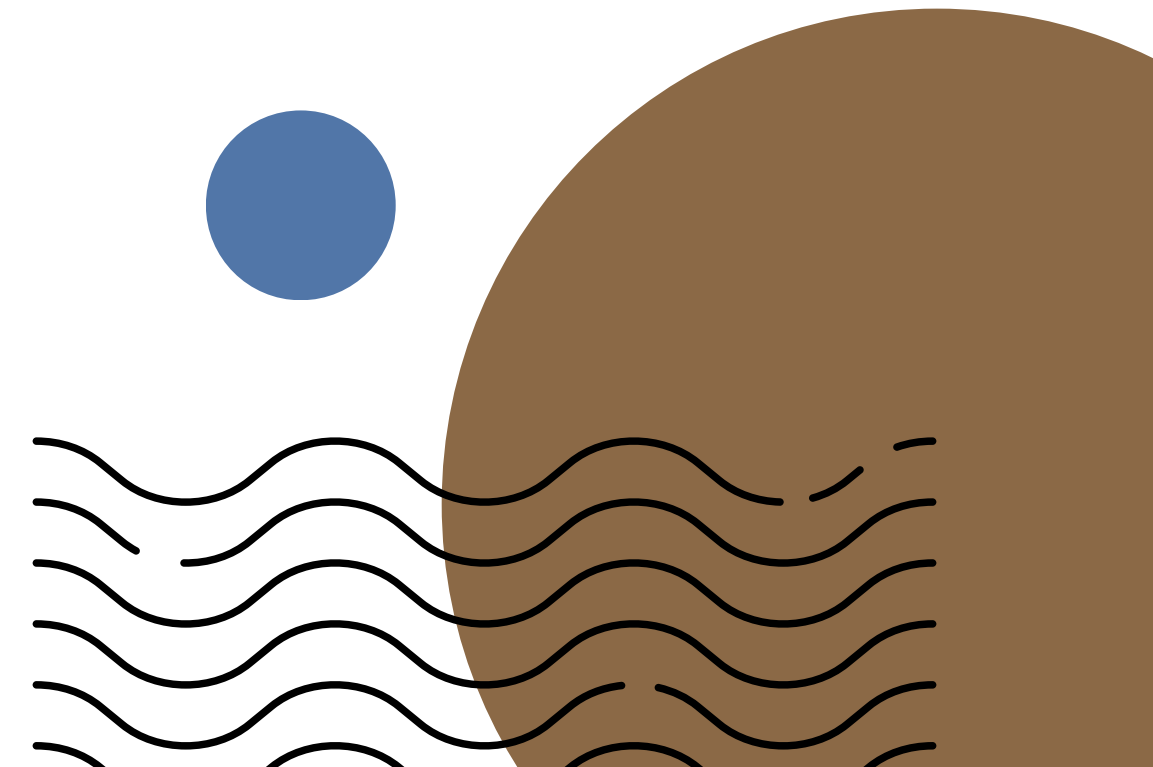
To sprawia, że nasz projekt zakładający działania wspierające procesy adaptacyjne i integracyjne, stał się jeszcze bardziej potrzebny, a dyskusje toczące się wokół spektakli tworzonych przez młodzież poruszały trudne tematy związane z próbą znalezienia się w nowej rzeczywistości osób z Ukrainy, z problemami adaptacyjnymi czy sytuacjami opresji, niekiedy ze względu na pochodzenie.

Trudności dzieci i młodzieży wynikające z migracji i uchodźstwa

- szok kulturowy i trudności adaptacyjne
- trudności komunikacyjne
- trudności integracyjne
- antagonizmy w grupach rówieśniczych, zarówno po stronie polskiej, jak i ukraińskiej
- przejawy dyskryminacji

Trudności osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w wielonarodowościowych środowiskach

Brak narzędzi do:

- skutecznego integrowania grup różnych narodowości, pomimo wiedzy i doświadczenia
- wspierania procesów adaptacyjnych
- pokonywania trudności komunikacyjnych

Cel projektu

Wyposażenie edukatorów w metodę Teatru Forum, wspierającą procesy integracyjne w społecznościach wielonarodowych.

Etapy projektu

ETAP I LUTY – SIERPIEŃ 2022

Szkolenie dla 16 edukatorów z woj. małopolskiego:

- Metoda Teatru Forum
- Zagadnienia integracji młodzieży i przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na pochodzenie

ETAP II SIERPIEŃ 2022

Seminarium online z pokazem spektaklu Teatru Forum

- Dyskusja i panel ekspercki na temat praw człowieka i Teatru zaangażowanego społecznie oraz jego wpływu na procesy integracyjne

ETAP III WRZESIEŃ 2022 – LUTY 2023

- Spektakle i debaty Teatru Forum realizowane w środowiskach lokalnych edukatorów
- Warsztaty „Działamy na rzecz integracji” - wypracowanie rekomendacji dla placówek na podstawie wniosków z debat

ETAP IV KWIECIEŃ 2023

- Konferencja podsumowująca wykorzystanie Teatru Forum w procesie integracji młodzieży różnych narodowości

ETAP I LUTY – SIERPIEŃ 2022

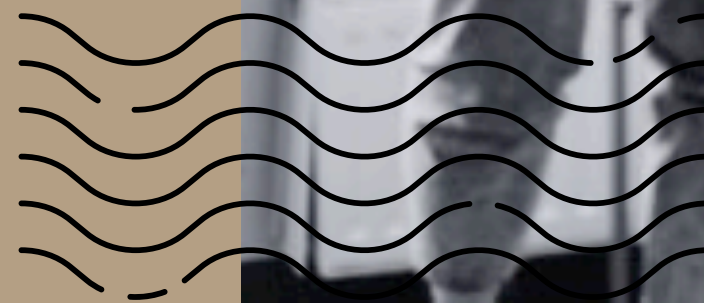
Szkolenie „Teatr Forum w temacie integracji” w wymiarze 130 godzin szkoleniowych, w którym wzięło 16 osób z woj. małopolskiego.

Edukatorzy i Edukatorzy uczestnicząc w projekcie zdobyli kompetencje do wykorzystywania metody Teatru Forum do pracy z młodzieżą w temacie integracji grup różnych narodowości i przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na pochodzenie.

W ramach procesu szkoleniowego uczestnicy przygotowali i przedstawili młodzieży 9 maja 2022r. w Centrum Młodzieży im. dr. Henryka w Krakowie dwa spektakle Teatru Forum pt. „Akcent” i „Kabel”.

Prowadzący:

- WIOLETTA SZUBA – trenerka Teatru Forum
- ANNA ĆWIKLIŃSKA – trenerka Teatru Forum
- ALEKSANDRA ZAPOLSKA – trenerka warsztatu dot. procesów adaptacyjnych
- JOANNA GRZYMAŁA MOSZCZYŃSKA – trenerka warsztatu antydyskryminacyjnego
- PAWEŁ GRZESIK – reżyser

PROJEKT...
SIE OD POJEDYNCZEGO
CZŁOWIEKA

FUNDUSZ
AKTYWNI OBYWATELE

KULTURA

WSPÓŁPRACA

DZIAŁANIE

SPOŁECZNOŚĆ

IMPROWIZACJA

Spektakl „Akcent”

Spektakl opowiada historię uczennicy o imieniu Jessica, która przeprowadza się razem z rodzicami z USA do Polski. Odczuwa dużą niepewność, ale też dużą nadzieją. To ma być ostatnia zmiana szkoły. Co ją spotka w polskim liceum? Jak odnajdzie się w nowej rzeczywistości? Jaki stosunek będą mieli do niej nowo poznani rówieśnicy? Jak sobie z tym poradzi Jessica?

Spektakl „Kabel”

To historia Weroniki, uczennicy klasy I warszawskiego liceum, która wraz z rodzicami przeprowadziła się z Piaseczna do Warszawy. Weronika chce mieć koleżanki, kolegów, uczyć się, ale również angażować się w różne akcje społeczne, jak ostatnio: w pomoc dla Ukrainy. Czasami jednak pomaganie innym, czy stawanie w obronie innych może prowadzić do konfliktu czy opresji. Jak odnajdzie się w tym Weronika?

ETAP II SIERPIEŃ 2022

Seminarium online pt. „Metoda Teatru Forum w procesach integracyjnych i działaniach antydyskryminacyjnych” z pokazem dwóch spektakli Teatru Forum (debata forum na żywo) zrealizowane 27 sierpnia 2022r.

Celem spotkania było przybliżenie metody Teatru Forum jako atrakcyjnej formuły do pracy z grupami młodzieżowymi w obszarze przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na pochodzenie.

Seminarium było przestrzenią na:

- Prezentację założeń projektu „Zmiana zaczyna się od pojedynczego człowieka”
- Sesję forum, w tym prezentację dwóch spektakli Teatru Forum: „Kabel” i „Akcent” oraz debatę z interaktywnym udziałem widzów (interwencje i dyskusja) w wybranym przez nich spektaklu pt. „Kabel”
- Dyskusję i panel ekspercki na temat wykorzystania Teatru Forum jako metody wspierającej pracę z młodzieżą w obszarze dyskryminacji ze względu na pochodzenie, inicjowanie i zarządzanie procesem integracji, praca w zróżnicowanym kulturowo środowisku

W dyskusji uczestniczyły ekspertki:

- JOANNA GRZYMAŁA-MOSZCZYŃSKA - doktorka psychologii, trenerka antydyskryminacyjna, Instytut Psychologii UJ
- KAROLINA KNIOTEK - nauczycielka języka polskiego dla Polaków i obcokrajowców w IV LO w Krakowie. Edukatorka w projekcie “Zmiana zaczyna się od pojedynczego człowieka”
- ALICJA KUKUŁA - nauczycielka etyki oraz filozofii w Kolegium Europejskim w Krakowie, a także uczestniczka spektaklu i debaty Teatru Forum
- ALEKSANDRA ZAPOLSKA - prezeska Fundacji Zustricz, trenerka warsztatów adaptacyjnych i międzykulturowych, zajmuje się problematyką uczniów i uczennic z doświadczeniem migracji
- ALDONA ŻEJMO-KUDELSKA - certyfikowana trenerka i superwizorka dramy, Drama Way

ETAP III WRZESIEŃ 2022 – MARZEC 2023

Działania lokalne, czyli cykl warsztatów Teatru Forum dla młodzieży prowadzonych przez dwuosobowe zespoły Edukatorów i Edukaterek.

W warsztatach, pracując w 8 grupach, wzięło łącznie udział 53 nastolatków – uczniów i uczennic klas 7 i 8 szkoły podstawowej oraz szkół średnich. Średnia liczba godzin warsztatów zrealizowanych dla każdej z grup w okresie wrzesień 2022 – marzec 2023 to 34 godziny. W ramach tych działań zostało przygotowanych i przeprowadzonych w okresie styczeń – marzec 2023, 8 sesji forum (spektakli i debat). Więcej informacji o poszczególnych działaniach w broszurze w części „Działania lokalne”.

Na widowni tych 8 sesji zasiadło łącznie 333 widzów i widzek.

W działania lokalne zaangażowało się wiele osób, rodziców, pedagogów oraz placówek i organizacji, m.in. Scena Supernova w Krakowie, Fundacja Kocham Dębniaki, Stowarzyszenie Teatrów Nieinstytucjonalnych STeN, Fundacja Sztukarnia, Zespół Szkół Zawodowych nr 2 w Krakowie, Krakowskie Forum Kultury, Szkoła Podstawowa nr 1 im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Ośrodek Kultury im. C.K. Norwida, kolegium Europejskie, Politechnika Krakowska, Szkoła Podstawowa Nr 30 im. Kazimierza Pułaskiego w Krakowie, Klub Jędrus, Ośrodek Kultury Kraków Nowa Huta, IV LO w Krakowie.

Praca młodzieży zakończyła się przygotowaniem przez nich rekomendacji nt. zapobiegania dyskryminacji i działań służących integracji międzykulturowej, które przekazali osobom decyzyjnym w swoich środowiskach z intencją uwzględnienia tych postulatów w regulaminie/wytycznych/procedurach obowiązujących w danych organizacjach czy placówkach.

ETAP IV KWIECIEŃ 2023

Konferencja podsumowująca projekt „Zmiana Zaczyna się od pojedynczego człowieka”, która odbyła się 22 kwietnia 2023 r. w Instytucie Psychologii UJ w Krakowie.

Celem konferencji było:

- podsumowanie pracy warsztatowej Edukatorów i Edukatorek w środowiskach młodzieżowych
- przedstawienie wypracowanych przez młodzież w procesie warsztatowym rekomendacji dotyczących przeciwdziałania dyskryminacji dla placówek edukacyjnych
- przybliżenie metody Teatru Forum jako angażującej formuły do pracy z grupami młodzieżowymi w obszarze przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na pochodzenie, w tym zaproszenie do udziału w sesji forum jednego ze spektakli przygotowanych przez młodzież (spektakl Teatru Forum pt. „Zdrajca” i debata)
- przedstawienie wniosków z działań projektowych „Zmiana zaczyna się od pojedynczego człowieka”

Działania lokalne

Dorota Kaczor i Piotr Majewski

Uczestnicy_uczestniczki warsztatów: Aleksandra Fryc, Sasha Sushchenko, Zofia Kusz Veronica Dzinera

Termin działań: 12.10.2022 r. – 29.04.2023 r.

Termin, tytuł, miejsce spektaklu TF: 20.01.2023 r., „Zdrajca”, Scena Supernova

Liczba widzo-aktorów: 37

Temat spektaklu: Spektakl dotyczył opresji, dyskryminacji ze względu na pochodzenie, inność. Akcja toczyła się w szkole. Ofiarą była dziewczynka, która przeprowadziła się do miasta ze wsi.

Treść rekomendacji:

1. Pilnować, co dzieci mówią do siebie nawzajem, po czym można zakonserwować kto kogo nie lubi. Bardziej ciche osoby dołączyć do grup by nie czuły się samotnie.
2. Ważne jest również traktowanie wszystkich w jeden sposób. By nie mieć ulubieńców.
3. Nigdy nie krzyczeć i nie dawać obwinienia komuś bez dowodów.
4. Nie warto obrażać i zawstydząć dziecka czymś czego nie umie, to może stać się powodem do bullingu.
5. Kiedy dochodzi do bullingu, to trzeba porozmawiać z dwiema stronami. Ważne by było to 1 na 1 między „poszkodowanym” a agresorem.

Termin przekazania i odbiorca rekomendacji:

29.04.2023 r., Akademia Krakowska im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

Partnerzy wydarzenia:

Scena Supernova w Krakowie, Fundacja Kocham Dębny, Stowarzyszenia Teatrów Nieinstytucjonalnych STEN, Fundacja Sztukarnia

[Filmik na temat działań](#)

Judyta Potocka i Mateusz Wojnarowicz

Uczestnicy_uczestniczki warsztatów: Malwina Adamowicz, Kajetan Sosnowski, Maria Czepczyk, Antek Zapała, Maja Śniechowska, Joanna Kościelny, Zofia Kulak, Mikołaj Bednarczyk, Filip Oczkowski.

Termin działań: 23.09.2022 r. – 25.02.2023 r.

Termin, tytuł, miejsce spektaklu TF: 25.02.2023 r., „Bezbarwne uczucia”, Krakowskie Forum Kultury

Liczba widzo-aktorów: 50

Temat spektaklu: Spektakl opowiadał historię Wiki, która wygrywa szkolny występ. Jej kolega nagrywa występ, a nagranie opublikowane w sieci staje się przedmiotem hejtu. Wiki może liczyć na wsparcie siostry, jednak pozostaje osamotniona w klasie. Rodzice zdają się nie rozumieć problemu dziewczynki.

Treść rekomendacji:

1. Przeprowadzenie warsztatów antydyskryminacyjnych/antyprzemocowych z klasą 8b (19.04.2023 r.) przez uczestników warsztatów Teatru Forum.
2. Zarekomendowanie przeprowadzenia serii warsztatów w innych klasach 7 i 8.
3. Więcej zajęć opartych na dramie i realizacji Teatru Forum w temacie przemocy w tym przemocy w sieci w kolejnych latach dla innych klas.

4. Więcej zaangażowania uczniów w warsztaty.
5. Przekazywanie wskazówek praktycznych i ćwiczenie zachowań z uczniami, a nie tylko teoretyzowanie na temat przemocy i tolerancji.
6. Objęcie udziałem w warsztatach uczestników, którzy doświadczają przemocy i którzy stosują przemoc – profilaktyka wskazująca i selektywna.

Termin przekazania i odbiorca rekomendacji: Rekomendacje przekazane 19.04.2023 r., wychowawca klasy 8b oraz pedagog Patrycja Krztoń

Partnerzy wydarzenia:

Krakowskie Forum Kultury w Krakowie, Szkoła Podstawowa nr 1 im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

[Filmik na temat działań](#)

Nataliia Shymborska i Oksana Buczyńska

Uczestnicy_uczestniczki warsztatów: Szymon Smolnik, Alina Vahner, Alina Patsyra, Maksym Yakovyn, Oleksandr Bilitiuk

Termin działań: 09.11.2022 r. - 22.02.2023 r.

Termin, tytuł, miejsce spektaklu TF: 22.02.2023 r, „NIE! Śmieszny żart”, Zespół Szkół Zawodowych nr 2, os. Szkolne 2, Kraków

Liczba widzo-aktorów: 28

Temat spektaklu: Spektakl przedstawia dyskryminację ze względu na pochodzenie oraz zainteresowania. Dziewczyna z Ukrainy jest uczennicą jednej ze szkół średnich i mieszka w bursie. Jest ona nękana przez grupę osób z jej klasy zarówno ze względu na pochodzenie, jak również fakt, iż jest ona pilną i staranną uczennicą, która wykonuje wszelkie zadania domowe, nie wagaruje, nie pali i nie używa alkoholu. Ponadto jest osobowością twórczą - lubi malować i słuchać innej muzyki (ukraińskiej) niż koledzy i koleżanki z klasy. Na studniówce koledzy postanawiają zażartować (a raczej zemścić się) i dolewają jej alkohol do kubka. Po wypiciu napoju dziewczyna dostaje ataku alergii i zostaje zabrana do szpitala.

[Filmik na temat działań](#)

Treść rekomendacji:

- 1.Przeprowadzanie warsztatów integracyjnych w klasach, w których uczy się młodzież z różnych krajów.
- 2.Organizacja warsztatów międzykulturowych, np. kulinarnych, teatralnych w celu poznania kultury z innych krajów oraz przybliżenia panujących w Polsce tradycji i zwyczajów.
- 3.Praca w mieszanych parach i małych grupach na lekcjach, umożliwiającą bliższy kontakt z uczniami z doświadczeniem migracji.

Termin przekazania i odbiorca rekomendacji: 22.02.2023r., Nauczycielka j. polskiego Barbara Kosek z Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 w Krakowie

Partnerzy wydarzenia:

Zespół Szkół Zawodowych nr 2 w, Krakowie

NIE! ŚMIESZNY ŻART.

SPEKTAKL FORUM.

SUPERF
S - Co to jest super żywność?

Magdalena Pluta i Ina Plisko

Uczestnicy_uczestniczki warsztatów: Filip Balicki, Sebastian Kościuszko, Tobiasz Ropa, Dawid Karpierz

Termin działań: 21.10.2022 r. – 3.03.2023 r.

Termin, tytuł, miejsce spektaklu TF: 3.03.2023 r., „To wszystko przez Ciebie!”, Klub Jędrus Ośrodka Kultury Kraków Nowa Huta, Os. Centrum A6a, Kraków

Liczba widzo-aktorów: 32

Temat spektaklu: To historia Janka, chłopca, który przychodzi do nowej szkoły i chciałby w niej znaleźć nowych kolegów. Okazuje się to jednak niełatwe, a odnalezieniu się w nowej rzeczywistości nie pomagają opresje, których Janek doświadcza ze strony rówieśników.

Treść rekomendacji:

1. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w szkole.
2. Dostosowanie treści nauczania do potrzeb i poziomu uczniów_uczennic z różnych krajów.
3. Zatrudnienie osoby do pomocy nauczyciela władającego językiem kraju pochodzenia ucznia_uczennicy.
4. Działania integrujące.
5. Zapoznanie się nawzajem z kulturą dzieci i młodzieży pochodzących z innego kraju oraz dzieci i młodzieży z Polski.
6. Wspólne obchodzenie świąt.

Termin przekazania i odbiorca rekomendacji: 24.032023 r.,
Dyrektor Ośrodka Kultury Kraków Nowa Huta, Małgorzata Jezutek

Partnerzy wydarzenia:

Klub Jędrus Ośrodka Kultury Kraków Nowa Huta, os. Centrum A6a, Kraków

[Filmik na temat działań](#)

SZKOLENIA

OŚRODEK KULTURY
KRAKÓW-NOWA HUTA
KLUB JĘDRUŚ

Justyna Grądziel i Urszula Sidoruk

Uczestnicy_uczestniczki warsztatów: Robert Gonzalez Komaniecki, Milena Wójcik, Karol Malan, Bianca Fus, Claudio Panduro-Dyjas, Alexey Leshchev, Sofia Lebid, Naomi Ros, Magdalena Kołodziej, Tihiran Elizbarian, Tymon Smaga

Termin działań: 16.09.2022 r. – 13.03.2023 r.

Termin, tytuł, miejsce spektaklu TF: 10.03.2023 r., „Słowa”, Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Dwujęzycznymi w Krakowie – Kolegium Europejskie

Liczba widzo-aktorów: 26

Temat spektaklu: Spektakl przedstawia historię Elizy, dziewczyny, która przyjechała z rodzicami z USA do Polski i rozpoczyna naukę w nowej szkole, w klasie siódmej. Eliza jest sumienną uczennicą, lubiącą muzykę i taniec. Jest pozytywnie nastawiona do nowego miejsca, jednak ze strony rówieśników, ale też nauczycieli, doświadcza różnych, trudnych sytuacji – czuje się dyskryminowana ze względu na wygląd (Eliza ma rude włosy i piegi) i ze względu na pochodzenie.

Treść rekomendacji:

1. Organizacja corocznych Warsztatów Teatru Forum z udziałem chętnej młodzieży (stwarzanie przestrzeni do dyskusowania i szukania konstruktywnych rozwiązań sytuacji osób dyskryminowanych)
2. Spotkania integracyjne młodzieży w ramach dnia danego kraju (wzajemne poznawanie swoich tradycji, kultury)
3. Cykliczne warsztaty antydyskryminacyjne prowadzone przez specjalistów – pedagoga i psychologa szkolnego)
4. Integracyjne spotkania rodziców uczniów z różnych krajów w ramach Parents Chat and coffee
5. Organizowanie wykładów prowadzonych przez specjalistów z zakresu prewencji antydyskryminacyjnej
6. Organizacja zajęć w zakresie otwartej komunikacji (uczenie się konstruktywnych strategii reagowania w sytuacjach dyskryminacji drugiego człowieka)

Termin przekazania i odbiorca rekomendacji: 15.03.2023 r., Dyrekcja Kolegium Europejskiego

Partnerzy wydarzenia:

Niepubliczna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Dwujęzycznymi w Krakowie – Kolegium Europejskie, ul. Ślusarska 9

[Filmik na temat działań](#)

Karolina Kniotek i Maciej Pierzchała

Uczestnicy_uczestniczki warsztatów: Marharyta Kremenchutska, Hanna Piskor-Ignatowicz, Maria Majcher, Amelia Janiec, Gabriela Stoch, Małgorzata Porębska

Termin działań: 19.09.2022 r. – 20.03.2023 r.

Termin, tytuł, miejsce spektaklu TF: 6.03.2023 r., „Beznadziejna?”, IV Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki w Krakowie, ul. Krzemionki 1

Liczba widzo-aktorów: 86

Temat spektaklu: Spektakl opowiadał historię Agnieszki, która wspólnie z rówieśnikami uczęszcza na zajęcia teatralne w liceum ogólnokształcącym. Teatr jest jej pasją. Dostaje główną rolę w szkolnym przedstawieniu. Nie wszystkim się to jednak podoba. Główna bohaterka tak mocno angażuje się w teatr, że zaniedbuje obowiązki szkolne. Doświadcza opresji ze strony matki, nauczyciela, rówieśników. Odrzuca wsparcie ze strony bliskich osób. Nie widzi, że najbliższa przyjaciółka, która pochodzi z Ukrainy, zмага się z dyskryminacją ze względu na narodowość.

Treść rekomendacji:

1. Informowanie przez policję w czasie profilaktycznych spotkań z klasami o konsekwencjach prawnych dyskryminacji ze względu na pochodzenie oraz używania mowy nienawiści.
2. Powołanie rzecznika praw ucznia_uczennicy (do którego mogliby zgłaszać się między innymi uczniowie_uczennice, którzy są dyskryminowani lub zagrożeni dyskryminacją ze względu na pochodzenie).
3. Przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli-nauczycielek dotyczącego inkluzji, szoku kulturowego i problemów z adaptacją uczniów_uczennic z zagranicy.
4. Przeprowadzenie szkolenia dotyczącego traumy wojennej dla nauczycieli_nauczycielek.
5. Inicjowanie działań mających zintegrować młodzież różnej narodowości – omówienie kultury innych narodowości w czasie lekcji wychowawczych, eksponowanie informacji o obyczajach, kulturze, ważnych bohaterach różnych narodów, umożliwienie promowania własnej kultury przez zainteresowaną młodzież różnych narodowości.
6. Przeprowadzenie warsztatów/wykładów dotyczących empatii, komunikacji bez przemocy dla uczniów_uczennic.

Termin przekazania i odbiorca rekomendacji: 27.03.2023 r., Dyrektor Beata Zgutka

Partnerzy wydarzenia:

IV Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki w Krakowie

[Filmik na temat działań](#)

Barbara Mołas i Zofia Szyrajew

Uczestnicy_uczestniczki warsztatów: Tymoteusz Musielak, Tomasz Knera, Tomasz Sowa, Karolina Mendyk, Bartosz Gryglewski, Nikodem Dybała

Termin działań: 28.09.2022 r. – 17.03.2023 r.

Termin, tytuł, miejsce spektaklu TF: 17.03.2023 r., „Grasz?”, Teatr Zależny – Scena Zależna Politechniki Krakowskiej, ul. Kanonicza 1 w Krakowie

Liczba widzo-aktorów: 46

Temat spektaklu: To historia Dimy, który przyjechał do Polski z Kijowa, kiedy w Ukrainie wskutek agresji rosyjskiej wybuchła wojna. Brat Dimy wraz z ojcem zostali w kraju walczyć. Mama szuka pracy, martwi się o męża i starszego syna. Jest zestresowana i nie ma czasu wspierać Dimy, który musi odnaleźć się w nowym środowisku (nowy kraj, język, szkoła, koledzy). Dima doznaje opresji ze strony rówieśników – zarówno na podwórku (boisko), jak i w szkole. Ta opresja związana z jego pochodzeniem narasta, opresorzy czują się bezkarni. Dima nie znajduje wsparcia w świecie dorosłych, także nauczycieli. Jedynym sprzymierzeńcem jest kolega z klasy.

Treść rekomendacji:

Co mogą zrobić dzieci?

1. Dowiedzieć się jakie zainteresowania mają uczniowie z Ukrainy.
2. Rozmawiać z nimi.
3. Zainicjować wycieczkę szkolną.

4. Otwierać się na nich, przyjmować do klasowych grup
5. Nadanie sobie ksywy
6. Uczyć się swoich języków w śmieszny sposób
7. Grać z nimi w gry multiplenerowe

Termin przekazania i odbiorca rekomendacji: 23.03.2023 r. – Wicedyrektor SP Nr 30 w Krakowie – Krystyna Głakowska

Partnerzy wydarzenia:

Szkoła Podstawowa Nr 30 im. Kazimierza Pułaskiego w Krakowie, ul. Konfederacka 12; Świetlica Dębniaki w Krakowie, ul. Konfederacka 4; Scena Teatru Zależnego Politechniki Krakowskiej, ul. Kanonicza 1 w Krakowie.

Filmik na temat działań

Urszula Tłomak i Magdalena Kotula

Uczestnicy_uczestniczki warsztatów: Patryk Tyrpuła, Oliwia Wszolek, Zofia Wichrowska, Nikola Zielińska, Martyna Rosiek

Termin działań: 17.10.2022 r. – 11.04.2023 r.

Termin, tytuł, miejsce spektaklu TF: 29.03.2023r., „Bycie cool!”, Ośrodek Kultury im. C.K.Norwida w Krakowie

Liczba widzo-aktorów: 26

Temat spektaklu: spektakl opowiada historię uczennicy 2 klasy liceum, która przeprowadza się do Warszawy z małej miejscowości. Dziewczyna próbuje znaleźć dla siebie przestrzeń i nawiązać nowe relacje z rówieśnikami. Ze strony rówieśników napotyka na nieuzasadniony opór, uprzedzenie i agresję.

Treść rekomendacji:

1. Debaty organizowane cyklicznie na lekcjach wychowawczych, dotyczące trudnych tematów (opresji, przemocy, agresji, hejtu, depresji, wykluczenia). Mogłyby być prowadzone przez nauczycieli wyspecjalizowanych w temacie opresji lub wykwalifikowane osoby z zewnątrz.
2. Regularne sesje z specjalistami z zewnątrz – psychologami, pedagogami (1-2 razy w miesiącu), którzy pracowaliby indywidualnie lub warsztatowo z młodzieżą.

3. Regularne anonimowe ankiety dla uczniów, badające ich dobrostan psychiczny oraz poziom satysfakcji z relacji z rówieśnikami. Na podstawie tych ankiet powinny zostać podjęte odpowiednie działania naprawcze lub korygujące.

4. Upowszechnianie informacji wśród uczniów, jak mają reagować na opresję, gdzie zgłosić przypadek nękania, zastraszania czy hejtu w Internecie.

Termin przekazania i odbiorca rekomendacji: 20.04.2023 r., SP nr 105 im. Ludwiki Wawrzyńskiej, SP im. Wincentego Pallotiego, Zespół Szkół Zawodowych Huty im. T. Sendzimira

Partnerzy wydarzenia:

Ośrodek Kultury im. C.K. Norwida w Krakowie

[Filmik na temat działań](#)

Ewaluacja

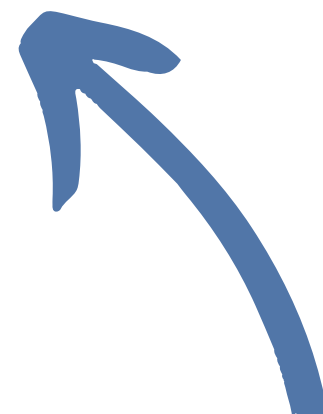
Ankiety po sesjach TF

Po każdej sesji Teatru Forum przeprowadzaliśmy wśród widzo-aktorów ankietę, w której zapytani zostali oni o to:

- czy zainteresowała ich przedstawiona historia
- czy aktorzy w przekonujący sposób oddali swoje role
- czy poleciliby spektakl swoim znajomym
- czy sami chcieliby stworzyć taki spektakl
- czy atmosfera sprzyjała wyrażaniu własnej opinii
- czy sesja TF pozwoliła im lepiej zrozumieć problemy młodzieży wynikające z dyskryminacji ze względu na pochodzenie
- czy sesja pokazała, jak wspierać integrację osób różnych narodowości

Odpowiedzi zaznaczane były przez nich na skali od 1 do 6, gdzie „1” oznaczało „W ogóle się nie zgadzam”, natomiast „6” oznaczało „w pełni się zgadzam”. W ankietach wypowiedziało się w sumie 235 osób.

Poniżej prezentujemy wyniki zbierające wypowiedzi po wszystkich sesjach TF przeprowadzonych w ramach Działań Lokalnych.

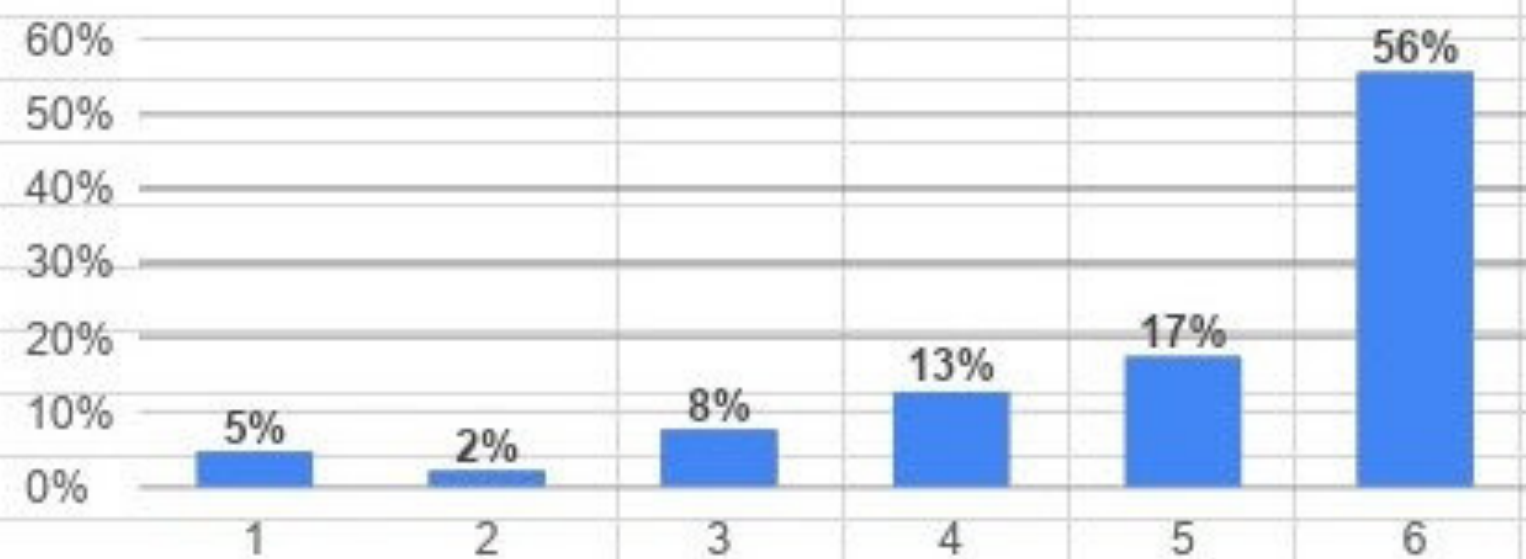
Zainteresowała mnie przedstawiona historia

W pytaniu „Czy zainteresowała mnie przedstawiona historia?”

5% ankietowanych zaznaczyła odpowiedź „1”,
4% odpowiedź „2”,
8% odpowiedź „3”,
11% odpowiedź „4”,
23% odpowiedź „5”,
natomiast 49% odpowiedź „6”

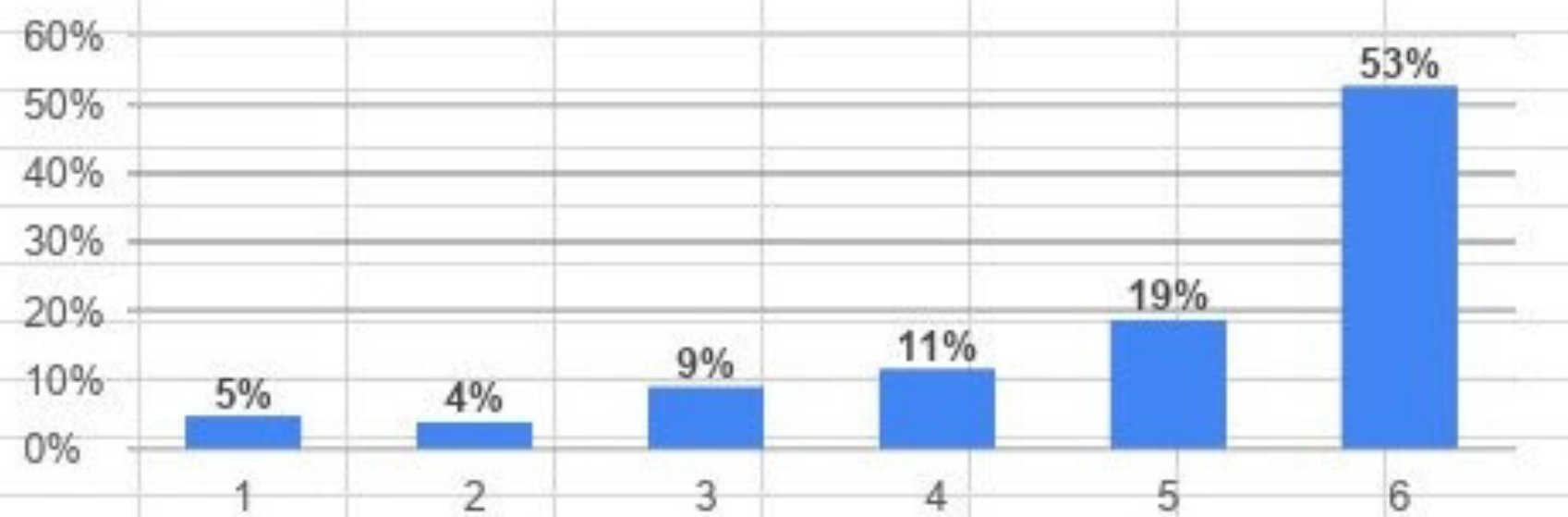
Aktorzy przekonująco odgrywali role

W pytaniu „Czy aktorzy przekonująco oddali swoje role?”

5% ankietowanych zaznaczyła odpowiedź „1”,
2% odpowiedź „2”,
8% odpowiedź „3”,
13% odpowiedź „4”,
17% odpowiedź „5”,
natomiast 56% odpowiedź „6”

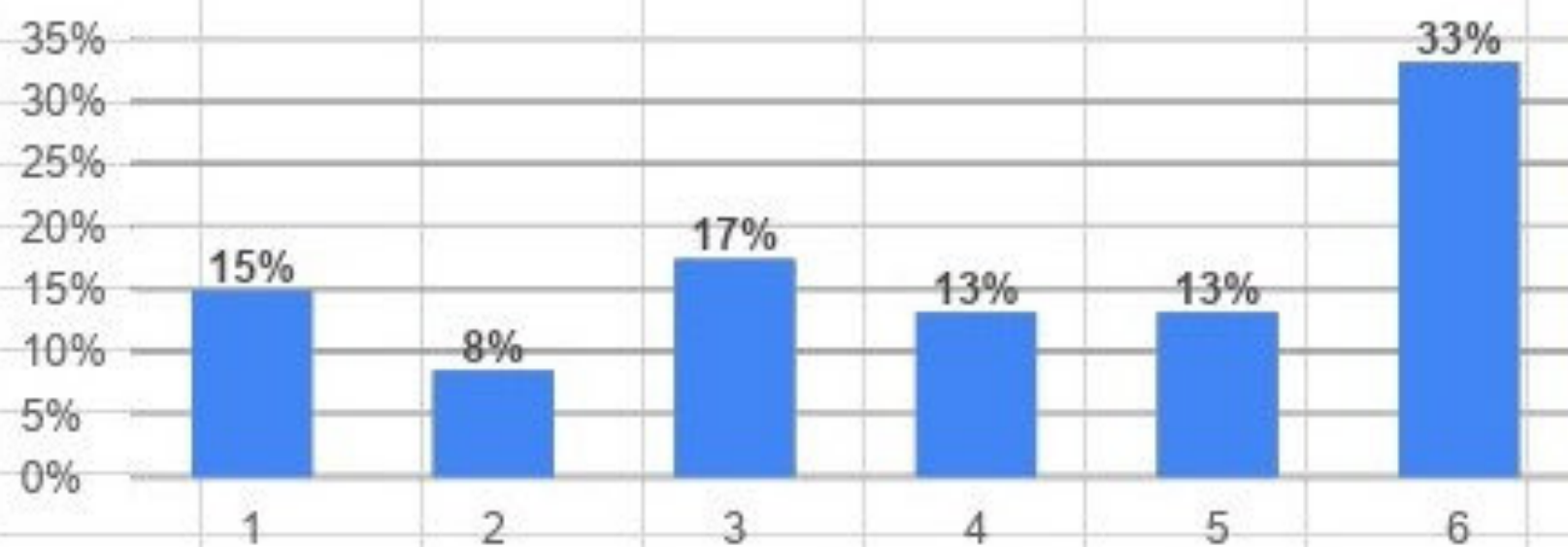
Polecam znajomym?

W pytaniu „Czy polecilibym ten spektakl swoim znajomym?”

5% ankietowanych zaznaczyła odpowiedź „1”,
4% odpowiedź „2”,
9% odpowiedź „3”,
11% odpowiedź „4”,
19% odpowiedź „5”,
natomiast 53% odpowiedź „6”

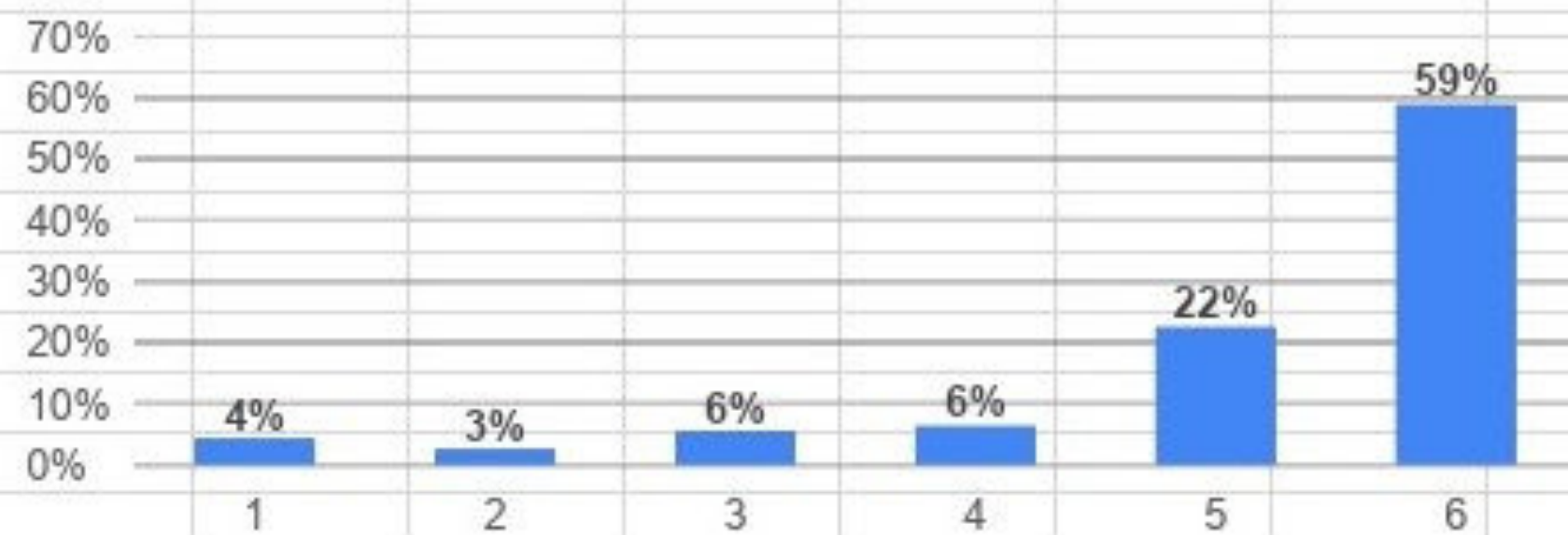
Chciałbym sam stworzyć taki spektakl

W pytaniu „Czy chciałbym sam kiedyś stworzyć taki spektakl?”

15% ankietowanych zaznaczyła odpowiedź „1”,
8% odpowiedź „2”,
17% odpowiedź „3”,
13% odpowiedź „4”,
13% odpowiedź „5”,
natomiast 33% odpowiedź „6”

Atmosfera sprzyjała wyrażaniu opinii

W pytaniu „Czy atmosfera sesji sprzyjała wyrażaniu własnej opinii?”

4% ankietowanych zaznaczyła odpowiedź „1”,
3% odpowiedź „2”,
6% odpowiedź „3”,
6% odpowiedź „4”,
22% odpowiedź „5”,
natomiast 59% odpowiedź „6”

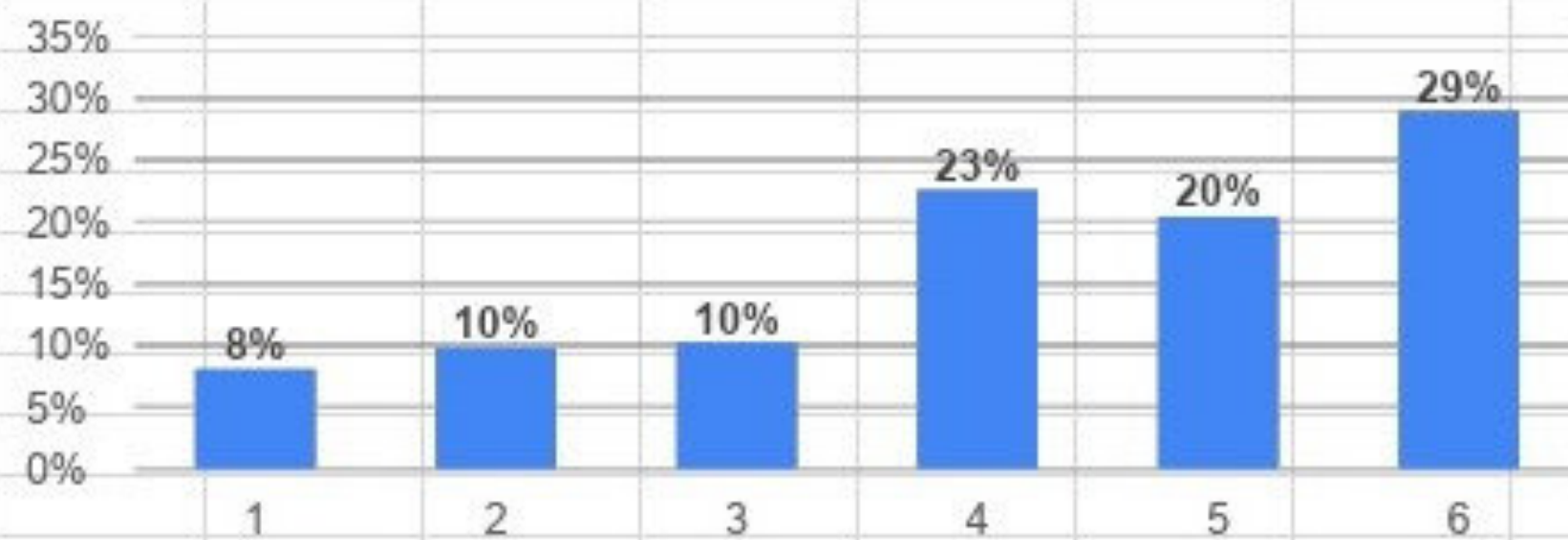
Zrozumienie problemów młodzieży

W pytaniu „Czy sesja TF pozwoliła mi lepiej zrozumieć problemy młodzieży wynikające z dyskryminacji ze względu na pochodzenie?”

8% ankietowanych zaznaczyła odpowiedź „1”,
7% odpowiedź „2”,
11% odpowiedź „3”,
17% odpowiedź „4”,
21% odpowiedź „5”,
natomiast 36% odpowiedź „6”

Jak wspierać integrację

W pytaniu „Czy sesja TF pokazała mi, jak mogę wspierać integrację osób różnych narodowości?”

8% ankietowanych zaznaczyła odpowiedź „1”,
10% odpowiedź „2”,
10% odpowiedź „3”,
23% odpowiedź „4”,
20% odpowiedź „5”,
natomiast 29% odpowiedź „6”

Wypowiedzi widzo-aktorów z ankiet i wywiadów

Które momenty sesji Teatru Forum (spektaklu i debaty) były dla Ciebie najważniejsze?

„Odgrywanie scen podobnie, ale przez różne osoby, które miały inne sposoby i punkty widzenia”

Uczestnik_uczestniczka spektaklu TF pt „Beznadziejna?” z dnia 06.03.2023r.

„Rozmowa między matką i przyjaciółką czyli ważnymi osobami głównej bohaterki, a dyskusja pomogła przełamać nieśmiałość”.

Uczestnik_uczestniczka spektaklu TF pt „Beznadziejna?” z dnia 06.03.2023r.

„Trening bycia czynnym dla ludzi, którzy mogą mieć problem z angażowaniem się. Ludzie, którzy się nie odzywali być może odnieśli wrażenie, że może następnym razem warto się odezwać.”

Paweł Dybała, tata Nikodema - aktora spektaklu, wido-aktor spektaklu Teatru Forum pt. „Grasz?”

„Podobała mi się ta dyskusja, interakcja między uczestnikami I pomyślałem, że tak mogłaby wyglądać każda wywiadówka w szkole. Że młodzież przedstawia swoje realne problemy, oglądają to wspólnie rodzice i nauczyciele i pod mądrą moderacją ktoś prowadzi dyskusję taką jak się dzisiaj wywiązała między uczestnikami.”

Dawid Drożdżikowski, widzo-aktor spektaklu Teatru Forum pt. „Bezbarwne uczucia”

„Interweniując w spektaklu, poczułam się wzmocniona. Zostanie ze mną ta energia na jakiś czas”.

Alicja Kukuła, nauczycielka Kolegium Europejskiego, widzo-aktorka spektaklu „Słowa”

„Uczestniczenie w spektaklu to przeżycie emocjonalne, jest też miejsce na przemyślenia i na pogłębienie tematu wewnątrznie, nawet jeśli nie chce się wejść w interwencje (...), Popatrzenie na temat spektaklu przez pryzmat siebie.”

Katarzyna Baster, uczennica IV LO w Krakowie, widzo-aktorka spektaklu „Beznadziejna?”

Wypowiedzi z ankiet młodzieży biorących udział w warsztatach TF

Najważniejsza dla mnie była...

„Zyskałam doświadczenie i pewność siebie.”

Uczestniczka warsztatów Teatru Forum i aktorka w spektaklu „Bezbarwne uczucia”.

„Fajna zabawa przy próbach.”

„Z sytuacja przedstawioną na spektaklu spotkałem się już kiedyś, ale teraz spojrzałem na to z innej strony.”

Uczestnik warsztatów Teatru Forum i aktor w spektaklu „Bezbarwne uczucia”

Wypowiedzi Edukatorów i Edukaterek z ankiet

Co zyskałeś_zyskałaś (nauczyłeś_nauczyłaś, zrozumiałeś_zrozumiałaś, dowiedziałeś_dowiedziałaś się o sobie i świecie) dzięki pracy własnej?

„Zyskałam dla siebie te, że Teatr Forum daje młodzieży zrozumieć, że jeden człowiek może zmienić nie tylko wątek spektaklu, a nawet czyjś albo swój los, Teatr Forum to fajna możliwość dla młodzieży znaleźć swoje kółko dla komunikacji, a dla mnie to super możliwość zrozumieć, że Teatr Forum daje szansę dla uwolnienia stresu, rozwoju artystycznych zdolności.”

„Poczułam ducha teatru forum, czucie emocji.”

„Jak ważne jest wyznawanie wspólnych wartości w pracy w parze.”

„To, że nawet z beznadziejnej sytuacji jest jakieś wyjście oraz że często sięgam po improwizację i to jest ok, choć sporo mnie to kosztuje emocji.”

„Te chwile samodzielnych potyczek i zwycięstw były dla mnie ważne.”

„Poprzez możliwość przetestowania TF poprzez pracę własną, upewniłam się, że nie jest to metoda, z której będę korzystać.”

„Zyskałam dla siebie te, że Teatr Forum daje młodzieży zrozumieć, że jeden człowiek może zmienić nie tylko wątek spektaklu, a nawet czyjś albo swój los, Teatr Forum to fajna możliwość dla młodzieży znaleźć swoje kółko dla komunikacji, a dla mnie to super możliwość zrozumieć, że Teatr Forum daje szansę dla uwolnienia stresu, rozwoju artystycznych zdolności.”

„Poczułam ducha teatru forum, czucie emocji.”

„Jak ważne jest wyznawanie wspólnych wartości w pracy w parze.”

„To, że nawet z beznadziejnej sytuacji jest jakieś wyjście oraz że często sięgam po improwizację i to jest ok, choć sporo mnie to kosztuje emocji.”

„Dowiedziałem się jak piękną grupą wiekową jest młodzież klas 7 i 8. Szczególnie wtedy, kiedy oswoją się ze sobą na tyle bardzo że potrafią mówić o rzeczach dyskomfortowych i dla nich trudnych. Jak pod płaszczykiem zbuntowana, zmęczenia chronicznego przerywanego łykami energetyków, dopiekania sobie drobnym hejtem i żarcikami oraz oceniania notorycznego siebie samego i innych kryje się dusza wrażliwych, czasem uroczo tkliwych, inteligentnych, zaangażowanych młodych ludzi.”

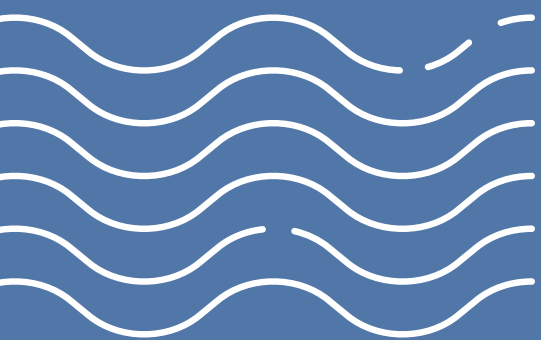
Projekt w liczbach

- 10 sesji forum
- 16 osób pracujących z wykorzystaniem metody Teatru Forum
- 8 grup warsztatowych Działań Lokalnych
- 55 nastolaków uczestniczących w warsztatach TF
- 332 godziny warsztatów dla młodzieży zrealizowanych przez Edukatorów i Edukatorki
- 8 spektakli przygotowanych przez młodzież pod okiem Edukatorów i Edukatorek
- 14 organizacji/ placówek z Krakowa zaangażowanych w działania projektowe

Edukatorzy i Edukatorki

Dorota Kaczor

.Dorota Kaczor- aktorka, instruktorka i edukatorka teatralna. Animatorka działań społecznych, artystycznych i lokalnych. Absolwentka warszawskiej Akademii Teatralnej na wydziale lalkarskim w Białymstoku oraz programu stypendialnego Erasmus w Real Escuela Superior de Arte Dramático w Madrycie. Absolwentka programu pedagogiki teatru Instytutu Teatralnego im. Raszewskiego „Teatroteka.” Prezeska Fundacji Sztukarnia, zajmującej się kulturą, sztuką, edukacją i działaniami społecznymi. Reżyserka i realizatorka autorskich przedstawień, słuchowisk, oraz projektów teatralno-społecznych z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi. Aktorka współpracująca z teatrami w Polsce m.in. z Teatrem Nowym w Krakowie oraz Teatrem Szekspirowskim w Gdańsku (Scena w Oknie).

Kontakt:
fundacjasztukarnia@gmail.com

Piotr Majewski

Z wykształcenia aktor, wokalista. Z zamiłowania pedagog, reżyser. Ukończył Studium Wokalno-Aktorskie im. D. Baduszkowej w Gdyni. Współpracował z Teatrem Muzycznym w Gdyni jako aktor oraz z Muzeum Interaktywnym Centrum Edukacji Teatralnej przy Narodowym Starym Teatrze im. H. Modrzejewskiej w Krakowie, prowadząc edukację teatralną. W Krakowie działa jako aktor i reżyser w Stowarzyszeniu Teatrów Nieinstytucjonalnych STeN, Jest założycielem Teatru Umownego oraz Fundacji Artystycznej „Pomost”. Współpracuje również z Teatrem Migro z Krakowa. Pracuje w dwóch szkołach podstawowych, prowadząc wg autorskiego programu TEATR jako przedmiot lekcyjny.

Kontakt:
petmelar@gmail.com

Judyta Potocka

Artysta plastyk, magister w zakresie sztuk filmowych, edukator pracujący z grupami jak i indywidualnie, współpracowała z Uniwersytetem Dzieci i Akademią Przyszłości. Nieprzerwanie poszerza swoją wiedzę przez szkolenia i konferencje międzynarodowe w zakresie psychologii, edukacji nieformalnej, kreatywności, technik teatralnych i dramy. Na co dzień pracuje jako reżyser obrazu w filmach niezależnych. Aktualnie studentka Arteterapii drugiego stopnia na Uniwersytecie Ignatianum w Krakowie. Eksploruje wykorzystanie tworzenia filmów jako środka terapeutycznego.

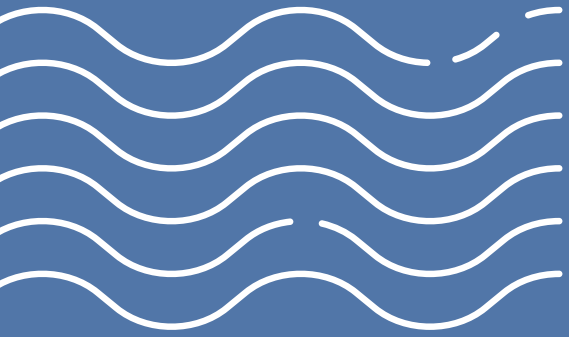
Kontakt:
judyta.potocka@gmail.com

Mateusz Wojnarowicz

Psycholog, trener oraz realizator badań społecznych. Certyfikowany realizator programów profilaktycznych, w tym rekomendowanych dla dzieci i młodzieży. Posiada uprawnienia pedagogiczne, przeszedł liczne szkolenia m.in. z metodyki Porozumienia Bez Przemocy (NVC), metod redukcji stresu (w tym program MBSR). Aktualnie jest w trakcie Studium Socjoterapii w Krakowskim Centrum Psychodynamicznym. Pracuje w Centrum Działań Profilaktycznych w Wieliczce. Zdobywał doświadczenie w pracy z ludźmi bezdomnymi w MOPS, pracował jako asystent rodzin w Fundacji Sustinae, a także z osobami z niepełnosprawnościami w Stowarzyszeniu Familia.

Kontakt:
jmateuszwojnarowicz@gmail.com

Natalia Shymborska

Nauczycielka języka polskiego i ukraińskiego, tłumaczka. Została nominowana do tytułu: Krakowski Ambasador Wielokulturowości. Jest posiadaczką tytułu „Lider Edukacji Wielokulturowej”. Jako założycielka centrum edukacyjno-szkoleniowego „Any Time Education” organizuje zajęcia i warsztaty, w tym językowe dla dzieci i dorosłych. Jest Członkinią Fundacji Zustricz, w której m.in. prowadzi szkolenia przygotowujące do pełnienia funkcji asystentów międzykulturowych oraz dla kadry pedagogicznej z zakresu adaptacji do nowych warunków szkolnych uczniów z doświadczeniem migracji .

Kontakt:
biuro@tbapolska.eu

Oksana Buczyńska

Z zawodu jest nauczycielką j. ukraińskiego i literatury, psychologiem dziecięcym. Absolwentka Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego w Ukrainie. Od 2003 do 2021 r. pracowała jako psycholog szkolny z dziećmi w wieku 6-18 lat. W Ukrainie pracowała też w gabinecie prywatnym. Ma doświadczenie pracy w dużej szkole (1200 uczniów), gdzie prowadziła konsultacje z rodzicami, szkolenia i zajęcia korekcyjne. Lubi wykorzystywać w swojej pracy arteterapię. W Krakowie pracowała w szkole jako asystent międzykulturowy, ma doświadczenie pracy z dziećmi ze spektrum autyzmu, aktualnie pracuje jako psycholog w Słonecznej Przestrzeni Wsparcia. Jest studentką Wyższej Szkoły Kształcenia Zawodowego na kierunku "Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży".

Kontakt:
buczynskaoksana@gmail.com

Justyna Grądziel

Nauczycielka matematyki w Kolegium Europejskim w Krakowie. Uczy matematyki dwujęzycznie (po polsku i angielsku), jest również wychowawcą. Bardzo ceni sobie pracę w środowisku międzykulturowym i międzynarodowym, bo sama długo mieszkała na obczyźnie. Jej hobby to fotografia, języki migowe, a ostatnio drama i teatr. Ciągle uczy się czegoś nowego i to ją pasjonuje. Lubi książki, podróże oraz poznawanie nowych ludzi.

Kontakt:
jgradziel@ke.edu.pl

Urszula Sidoruk

Absolwentka pedagogiki integracyjnej edukacji elementarnej oraz edukacji wczesnoszkolnej na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku. Od trzech lat nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej w jednej ze szkół międzynarodowych w Krakowie, gdzie prowadzi również zajęcia z arteterapii. Z natury jest osobą spokojną, cierpliwą z ogromną chęcią samorozwoju. Prywatnie – uwielbia jazdę na rowerze, czytanie książek, a od pięciu lat ćwiczenia siłowe i zumbę.

Kontakt:
ulsi13@gmail.com

Barbara Mołas

Żywiotowa edukatorka kultury i animatorka. Lubi opowiadać, reżyserować, towarzyszyć, być w ruchu, podglądać i współpracować. Od 2012 wierna Muzeum Etnograficznemu w Krakowie, gdzie wciąż na nowo odkrywa współczesny potencjał tradycji i kultury ludowej. Pracuje z dziećmi, rodzinami, młodzieżą i osobami z niepełnosprawnością. W DK Inspiro w Podłężu sprawdzała jak demokratycznie tworzyć spektakle z dziećmi i młodzieżą. W MEK w Krakowie odkopła zapomniane bajki i znalazła dla nich, wraz z Agą Nowakowską, nową formę teatralną w spektaklu „Cejco z życzeniami”. Z Cricoteką protestowała happeningiem. Z Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie bada, ile może nabroić sztuka nowoczesna wniesiona do szkół podstawowych.

Kontakt:
barbar.maczynska@gmail.com

Zofia Szrajew

Antropolożka i animatorka kultury. Jako aktorka związana z teatrami alternatywnymi (Gardzienice, Pieśń Kozła, Węgajty, Performer's House, Hothaus, Teatr Mirgo). Parła się wielu zajęć, z których najlepiej czuje się w pracy w obszarach muzyki i kultury tradycyjnej, teatru, ruchu, animacji w społecznościach. Współtworzy formację Fiksum Dyr dum, w ramach której przeprowadza wszelakie wesole przedsięwzięcia (zajęcia muzyczno-ruchowe i integracyjne, wydarzenia i obrzędy związane z cyklem rocznym, śpiewy, potańcówki, spektakle dziecięce) oraz Krakowskie Towarzystwo Śpiewacze, które kontynuuje tradycyjną wiejską formę polskich śpiewów nabożnych.

Kontakt:
szyrozof@o2.pl

Karolina Kniotek

Nauczycielka języka polskiego i języka polskiego jako obcego i drugiego w IV Liceum Ogólnokształcącym w Krakowie. Posiada uprawnienia egzaminatora maturalnego. Laureatka konkursu „Krakowski nauczyciel z pasją” (2022). Ukończyła Kurs Dramy prowadzony przez Fundację Kurdybanek. Koordynuje współpracę szkoły z Teatrem im. J. Słowackiego w ramach projektu „Klub Wyspiańskiego”, skierowanego do młodych, myślących, zafascynowanych teatrem ludzi.

Kontakt:
karolina.kniotek@gmail.com

Maciej Pierzchała

Z wykształcenia historyk i pedagog specjalny. Pracuję w SOSW nr 3 w Krakowie z młodzieżą z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym. Jest nauczycielem z powołania i lubię swoją pracę. Jego drugie zajęcie to praca z dziećmi w domu kultury, gdzie prowadzi zajęcia z majsterkowania. Bardzo lubi pracę w drewnie. Od dziecka ciekawił go teatr, ale nigdy nie miał odwagi zaangażować się w żaden teatr, bo bał się, że zostanie wyśmiany przez kolegów. Widocznie tak musiało być. Pierwszy kontakt z teatrem nawiązał poprzez projekt „Zmiana zaczyna się od pojedynczego człowieka”. Projekt pozwolił mu w ciekawy sposób zaangażować się w teatr i pracować z młodzieżą licealną. Tworzenie przez pół roku spektaklu – dało mu ogromną satysfakcję.

Kontakt:
maciejpierzchala1@wp.pl

Magdalena Pluta

Kierowniczka nowohuckiego Klubu „Jędrus” Ośrodka Kultury Kraków Nowa Huta. Wieloletnia harcerka i wolontariuszka. Socjolożka i pedagożka, fascynatka antropologii kulturowej. Metodę dramy wykorzystuje w pracy z dziećmi i młodzieżą. Prywatnie miłośniczka podróży autostopem oraz wypraw wysokogórskich.

Kontakt:
Magdalena.magda.pluta@gmail.com

Ina Plisko

Z wykształcenia nauczycielka gry na akordeonie (UMFC w Białymstoku). Dlaczego Teatr Forum? Rok 2012 był w jej życiu przełomowym. Przeprowadziła się do Polski. Właśnie wtedy doznała szoku kulturowego, bariery językowej, poczucia wyobcowania, zagubienia, niechęci, a czasem także dyskryminacji ze strony koleżanek i kolegów oraz uruchomienia szkodliwych stereotypów i uprzedzeń. Uczestnicząc w projekcie „Zmiana zaczyna się od pojedynczego człowieka”, poznała bardzo skuteczne oraz pomocne narzędzie, które chce przekazać osobom będącym w takiej sytuacji jak ona i które niewątpliwie zadziała.

Kontakt:
plepo4ki@gmail.com

Urszula Tłomak

Jest polonistką i krytyczką literacką z wykształcenia, niespokojnym duchem z natury. Parę ostatnich lat pracowała jako animatorka lekcji muzealnych dla dzieci i młodzieży w Zamku Królewskim na Wawelu. Aktualnie pracuje w „Nowohuckim Laboratorium Dziedzictwa” Ośrodka Kultury Norwida, gdzie prowadzi m.in. „Laboratorium słowa istotnego” – cykl odczytów wokół twórczości Norwida. Literatura to dla niej świat równoległy, choć ten rzeczywisty mocno pragnie zmieniać.

Kontakt:

urszula.tlomak@gmail.com

„Teatr Forum - o opresji i wzmocnieniu”

Zapraszamy do obejrzenia materiału o Teatrze Forum. Opowiemy w nim o opresji, która jest tematem historii poruszanych w spektaklach Teatru Forum. Opowiemy też o wzmocnieniu jako głównej funkcji tej metody.

Dlaczego chcemy o tym opowiedzieć?

Ponieważ Teatr Forum jest jednym z głównych narzędzi pracy z różnymi grupami w naszej fundacji. W tym materiale dzielimy się też z Państwem naszym doświadczeniem i wnioskami.

[Zobacz film](#)

„Teatr Forum jako zaplanowana interwencja”

Zapraszamy do obejrzenia materiału filmowego o Teatrze Forum oraz jego interaktywności.

Spektakle Forum to żywe, dyskusyjne wydarzenia, których główną cechą jest zatarcie granicy między widzem i aktorem oraz oddanie głosu im wszystkim.

W naszej fundacji pracujemy z grupami właśnie w metodologii Teatru Zaangażowanego Społecznie. W filmie tym chcemy podzielić się naszym doświadczeniem i wiedzą o teatrze jako zaplanowanej interwencji.

[Zobacz film](#)

Podziękowania

W tym miejscu pragniemy gorąco podziękować wszystkim osobom, organizacjom, instytucjom, placówkom, bez których zrealizowanie tak wielkiego przedsięwzięcia nie byłoby możliwe. Jesteśmy bardzo wdzięczni za wsparcie na różnych etapach projektu, w różnym wymiarze - wsparcie organizacyjne, merytoryczne, techniczne. Cieszymy się, że mogliście być częścią tej niezwykłej przygody!

Pragniemy podziękować:

Instytutowi Psychologii UJ

Fundacji Zustricz

Miastu Kraków

Centrum Młodzieży im. dr. H. Jordana w Krakowie

Aleksandrze Zapolskiej

Joannie Grzymale-Moszczyńskiej

Aldonie Żejmo-Kudelskiej

Pawłowi Grzesikowi

Darkowi Janiczakowi

Magdzie Rymarz

Danielowi Szufranowiczowi

Grzegorzowi Dobrowolskiemu

Tomaszowi Wojciechowskiemu

Grażynie Nowak

Podziękowania

Dziękujemy placówkom edukacyjnym i kulturalnym, które wspierały Edukatorów i Edukatorki w trakcie Działań Lokalnych:

Scenie Supernova

Fundacji Kocham Dębniaki

Świetlicy Dębniaki

Stowarzyszeniu Teatrów Nieinstytucjonalnych STEN

Fundacji Sztukarnia

Krakowskiemu Forum Kultury

Szkole Podstawowej nr 1 im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Zespołowi Szkół Zawodowych nr 2 w Krakowie

Klubowi Jędrus Ośrodka Kultury Kraków Nowa Huta

Niepublicznej Szkole Podstawowej z Oddziałami Dwujęzycznymi w Krakowie – Kolegium Europejskie

Szkole Podstawowej Nr 30 im. Kazimierza Pułaskiego w Krakowie

Scenie Teatru Zależnego Politechniki Krakowskiej

Ośrodkowi Kultury im. C.K. Norwida w Krakowie

Zespół Fundacji Kurdybanek

Więcej informacji o projekcie:

<https://www.kurdybanek.com/projekty/zmiana-zaczyna-sie-od-pojedynczego-czlowieka/>

Wioletta Szuba
opracowanie merytoryczne

Anna Ćwiklińska
opracowanie merytoryczne

Katarzyna Rynkowska
opracowanie merytoryczne
opracowanie graficzne

2023